LINGUA CASTELÁ E LITERATURA II

PAU 2027

CONTIDOS, ORIENTACIÓNS E CRITERIOS DE CORRECCIÓN

TEMA, RESUMO, COMENTARIO

É **perentorio e urxente** traballar a expresión escrita do estudantado, traballar a súa riqueza léxica, o emprego de rexistros, a construción sintáctica, o réxime verbal e as preposicións, etc. Parece moi necesario realizar todos os exercicios (de norma e uso, de lectura comprensiva, de escritura creativa, etc.) que consideredes que melloren a competencia escrita e lectora das nosas e nosos estudantes.

É moi necesario que o alumnado traballe os comentarios e os resumos. Que aprenda a ler comprensivamente os textos, que consiga sintetizar as ideas fundamentais e aprenda a comentalas sen repetir o texto limitándose a dicir que está de acordo co defendido polo autor/a. Sabemos que o temario da materia é extenso e que hai moitos aspectos que traballar e poucas horas de clase, pero non debemos perder de vista que a comprensión lectora e a expresión escrita son a base da materia (e do propio exame).

Sobre o tema do texto

O propósito da pregunta é que o alumnado determine de que trata o texto, cal é o seu tema central. A extensión non deberá exceder de 25 palabras (un par de liñas).

Sobre o resumo

O propósito é que o alumnado demostre a súa capacidade de síntese producindo un novo texto que reduza a información contida no fragmento sen afectar ao contido global.

A extensión aproximada do resumo será unha cuarta parte da do texto orixinal, entre seis e dez liñas.

Sobre o comentario

A meta é comprobar se o alumnado comprende o contido do texto, e se é quen de expresar a confrontación das súas propias ideas coas defendidas no texto e de extraer conclusións razoadas desta confrontación.

Repetimos aquí as orientacións sobre o comentario dirixidas ao alumnado, xa indicadas en cursos anteriores:

1. Deberás tratar de convencer con argumentos e contra argumentos.
2. Deberás organizar o teu texto debidamente; podes estruturalo en partes (sen indicalas) como, por exemplo, tese, argumentación e conclusión.
3. Deberás manexar os recursos lingüísticos axeitados: verbos de pensamento, de dúbida, adverbios e conectores que faciliten a exposición de argumentos, fórmulas que impliquen ao receptor, etc.
4. Valoraremos a corrección e a adecuación da linguaxe ao que se solicita, preferindo sempre a sinxeleza aos tópicos e ás fórmulas de recheo.
5. Deberías ser quen de detectar os criterios nos que se basea o autor para defender o que di.
6. Deberías ser capaz de engadir exemplos que ilustren os teus argumentos ou contra argumentos e de chegar a conclusións, aínda que sexan provisionais.
7. Non se trata de realizar unha análise formal do texto, aínda que poderás referirte a algún trazo formal se estimas que contribúe a reforzar a túa argumentación.

8. Penalizaremos o feito de repetires o texto, que digas obviedades, que empregues frases ocas ou insubstanciais, rexistros coloquiais ou que cometas erros de expresión ou ortográficos. Insistimos en que non preguntamos por tipoloxía textual nin por trazos formais do texto. Trátase de comentar criticamente o contido. Non se recomenda repetir datos externos que figuran no propio texto ("el texto fue escrito por tal autora o autor y publicado en tal fecha en tal periódico…").
9. A extensión aproximada do comentario será semellante á do texto comentado, entre trinta e corenta liñas.

PREGUNTAS DE REFLEXIÓN LINGÜÍSTICA

Continuaremos con preguntas de identificación de unidades, de creación de pequenos textos e de corrección e explicación de erros.

Un dos tres apartados versará necesariamente sobre sintaxe (identificación de unidades e funcións, construción de estruturas, etc.).

As preguntas, como en cursos anteriores, estarán relacionadas cos seguintes contidos:

1. Coñecemento das posibilidades de creación de palabras e enriquecemento do léxico mediante a composición, derivación, parasíntese e acronimia.
2. Identificación e uso das diferentes clases de palabras.
3. Identificación e emprego axeitado das diferentes formas verbais e das diferentes formas de perífrases verbais.
4. Identificación e emprego das diferentes clases de sintagmas ou frases, dos seus constituíntes e das diferentes funcións que poidan exercer nas cláusulas ou oracións.
5. Identificación e uso das diferentes funcións primarias de cláusula ou oración (suxeito, predicado, etc.).
6. Identificación e uso das diferentes relacións existentes entre estruturas sintácticas.
7. Coñecemento das diferentes relacións léxico-semánticas das palabras (sinonimia, antonimia, hiperonimia, campo léxico e campo semántico, mediante a identificación nun texto ou o emprego de sinónimos, antónimos, etc.).
8. Detección de erros ou de estruturas agramaticais en pequenos textos facilitados.

Insístese no seguinte:

1. NON se pedirá unha análise sintáctica formal.
2. NON se pedirá análise morfolóxica de palabras, pero poderá pedirse identificación de elementos.
3. Poderase preguntar por algúns dos elementos que contribúen a dotar de cohesión e coherencia a un texto, como antecedentes de relativos, referentes textuais de pronomes, valores anafóricos e catafóricos dalgún elemento, etc., pero non se pedirá unha análise dos mecanismos de cohesión dun texto determinado (aínda que se valorará o seu uso no comentario de texto).
4. As preguntas NON serán teóricas; non se tratará de reproducir teoría gramatical ou trazos das variedades aprendidos memoristicamente, senón, como dicimos, de identificar ou empregar unidades lingüísticas.

PREGUNTAS DE LITERATURA

Sobre a obra lida

As obras de lectura obrigatoria son as mesmas que o curso pasado:

La Fundación, de Antonio Buero Vallejo

Crónica de una muerte anunciada, de Gabriel García Márquez
Romancero gitano, de Federico García Lorca
El lector de Julio Verne, de Almudena Grandes

Trátase de que a alumna ou alumno responda tres breves preguntas sobre un fragmento dunha das obras (que estará identificado); unha delas será sobre a localización do fragmento; as outras dúas terán que ver coa lectura e comprensión da obra e con algúns dos aspectos principais da obra, que se indican a seguir:

Sobre *Romancero gitano*:

1. Temas.
2. Compoñentes simbólicos e míticos.
3. Trazos formais: entre tradición e innovación.

Sobre *El lector de Julio Verne*:

1. Temas da novela.
2. Análise de personaxes.
3. Tempo e espazo.
4. Estrutura e punto de vista narrativo.

Sobre *La Fundación*:

1. Técnicas e recursos dramáticos.
2. Análise de personaxes.
3. Argumento e temas fundamentais.
4. Lugar, tempo e acción.

Sobre *Crónica de una muerte anunciada*:

1. A técnica do realismo máxico.
2. Temas: o honor, o amor e o *fatum*.
3. O perspectivismo como técnica narrativa.
4. Análise de personaxes.

Insistimos en que os fragmentos seleccionados serán sempre moi significativos. Non se pretende sorprender ao alumnado, senón potenciar a lectura reflexiva das obras.

O alumnado deberá responder a pregunta sobre a localización referíndose á estrutura interna (que aconteceu antes e que despois do fragmento) ou externa (capítulo, título, cadro ou romance) da obra.

No actual modelo de exame, tal como se desprende da redacción das preguntas, parcialmente diferente á dos cursos anteriores, preténdese que o alumnado comente unicamente os aspectos do texto que se solicitan. A idea é centrar as respostas e reducir a súa extensión, tendo en conta que o valor máximo da pregunta tamén se reduce con respecto ao modelo anterior.

Sobre a historia da literatura

O temario de historia da literatura segue sendo practicamente o mesmo do curso pasado, pero centrado, en xeral, en movementos e épocas, sen incluír explicitamente autoras ou autores concretos (salvo nos casos particulares dos temas 4 e 9, que se adican precisamente a autores concretos):

1. Realismo e naturalismo. Características xerais. A narrativa realista.
2. O modernismo. Características xerais.
3. A novela na xeración do 98.

4. As traxectorias poéticas de Antonio Machado e Juan Ramón Jiménez.
5. Evolución e características xerais da xeración do 27.
6. O teatro de Lorca e Valle-Inclán.
7. A poesía española nas tres décadas posteriores á Guerra Civil.
8. A novela española nas tres décadas posteriores á Guerra Civil.
9. As figuras de Buero Vallejo e Alfonso Sastre no teatro español posterior á Guerra Civil.
10. A narrativa hispanoamericana da segunda metade do século XX. O boom da narrativa.
11. A narrativa peninsular[1] dende 1975 ata os nosos días. Principais tendencias.

Con esta modificación no temario non se pretende que se deixen de tratar en clase as principais figuras literarias de cada tendencia, movemento ou época, senón simplemente que se centre a atención máis en tendencias e características que en traxectorias individuais.

As preguntas da parte correspondente do exame responderán a esta nova formulación do temario: tras unha breve introdución sobre o movemento, época ou tendencia na que se inscribe o fragmento (cinco ou seis liñas nas que se defina e ubique temporalmente o movemento), , o alumnado terá que explicar que características do fragmento proposto permiten atribuílo a esta. A idea, como no caso da pregunta de obra lida, é profundar na liña iniciada nos cursos anteriores: por un lado, dar máis importancia ao comentario do fragmento proposto e menos ao desenvolvemento de temas previamente memorizados e, por outro, reducir a extensión das respostas.

Pediranse, para a caracterización do texto, tres ou catro características, dependendo do fragmento concreto que se propoña.

Como nos cursos anteriores, os textos escollidos estarán entre os máis coñecidos dos seus autores[2] e as obras ás que pertencen serán representativas de movementos xerais ou de períodos ben claros da obra dun autor, de modo que a resposta non dependerá de ter visto o texto previamente na clase ou non, senón de que se coñezan e saiban aplicar os contidos teóricos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de corrección manteranse similares aos dos cursos anteriores, coas adaptacións precisas para o novo modelo de exame. Os criterios xerais, que figuran a continuación, completaranse e concretaranse, como sempre, para cada exame, unha vez realizada a PAU.

Tema do texto (1 punto)

O tema debe estar adecuadamente identificado e formulado (a través de estruturas nominais ou nominalizadas). Se o tema se identifica de xeito pouco preciso ou demasiado xeral, só se valorará con 0,5 como máximo; o mesmo, se se identifica adecuadamente, pero se formula inadecuadamente.

---

[1] Con respecto ao termo *peninsular*, debemos aclarar que, atendendo aos contidos do currículo, neste contexto oponse a *hispanoamericano*. Non se trata, por tanto, dun termo empregado nun sentido estritamente xeográfico.

[2] Para propoñer os fragmentos, continuaremos recorrendo aos mesmos autores e autoras que nos cursos anteriores: Galdós, Clarín, Pardo Bazán; Rubén Darío, Delmira Agustini; Baroja, Unamuno, Azorín; Salinas, Lorca, Alberti, Cernuda; Lorca e Valle-Inclán; Miguel Hernández, Blas de Otero, Gil de Biedma, Gloria Fuertes; Delibes, Cela, Laforet, Martín Santos; Borges, Cortázar, García Márquez, Vargas Llosa; Almudena Grandes, Antonio Muñoz Molina, Eduardo Mendoza, Rosa Montero.

Resumo (1 punto)

A través da lectura do resumo, quen non lese o texto debería poder saber de que trata e cales son as ideas principais. (0,5 puntos)

No resumo, ademais da presenza das ideas fundamentais do texto, deben valorarse outros aspectos importantes como os seguintes: (0,5 puntos)

- A obxectividade e ausencia de valoracións (é recomendable o uso da 3.ª persoa, o uso de *se*, ou de expresións do tipo «en el texto se analiza», «el autor critica»; convén, en cambio, evitar a 1.ª persoa ou expresións que manifesten a propia opinión: «estoy de acuerdo con», «acierta el autor», etc.).
- A presencia de marcadores ou organizadores textuais: «Además», «Por último…».
- Plasmar con expresión propia as ideas do texto (non copiar expresións literais do texto).
- A riqueza expresiva (sinónimos, substantivos abstractos, ausencia de palabras baúl…).
- Que se axuste á extensión adecuada.

Comentario (2 puntos)

A meta é comprobar se o alumnado comprende o contido do texto e se é quen de confrontar as súas propias ideas coas defendidas no texto e extraer conclusións razoadas desta confrontación.

Valoraranse, ademais, aspectos como os seguintes:

- Se o texto está debidamente estruturado en partes (sen indicalas): introdución, corpo argumentativo e conclusión. (0,5 puntos)
- Se a alumna ou alumno é quen de detectar os criterios nos que se basea o autor e argumentar razoadamente o seu acordo ou desacordo cas ideas defendidas no texto propoñendo conclusións, aínda que sexan provisionais, e/ou aportando medidas alternativas propias.(0,75 puntos)
- Se demostra que sabe aportar exemplos orixinais ilustrativos, comparacións pertinentes, datos ou feitos adecuados… (0,25 puntos)
- Se manexa recursos lingüísticos adecuados: verbos de pensamento, de dúbida, marcadores e/ou conectores... (0,25 puntos)
- Se manifesta corrección, adecuación e riqueza expresiva/ortográfica (campos semánticos, sinónimos, substantivos abstractos, ausencia de palabras baúl, ausencia de fórmulas de recheo, obviedades ou tópicos…). (0,25 puntos)

Pregunta de reflexión lingüística (3 puntos)

Obterase a puntuación completa en cada apartado por responder correctamente os ítems incluídos nel.

Nos casos en que o apartado requira a creación de breves textos, resolver correctamente os ítems suporá un máximo de 0,8 puntos; os 0,2 restantes sumaranse se o texto ten sentido e está correctamente construído.

Pregunta de obra lida (1,5 puntos)

Cada apartado valorarase con 0,5 como máximo.

Terase en conta para obter a máxima puntuación en cada apartado a corrección teórica, a corrección expresiva e as alusións ao texto proposto.

Poderase sumar ata 0,15 á nota global da pregunta en función do nivel de expresión escrita: corrección, adecuación, riqueza léxica e gramatical, distribución en parágrafos, uso das convencións de citas... (sen superar nunca a puntuación máxima da pregunta).

Pregunta de historia da literatura (1,5 puntos)

Distribución orientativa da puntuación:

- Breve introdución sobre o movemento, época ou tendencia (0,5 puntos)
- Xustificación das características visibles no texto que permiten adscribilo ao movemento ou tendencia en cuestión (1)
- Poderase sumar ata 0,15 en función do nivel de expresión escrita: corrección, adecuación, riqueza léxica e gramatical, distribución en parágrafos, uso das convencións de citas... (sen superar nunca a puntuación máxima da pregunta).

Corrección formal

Haberá de terse en conta a corrección formal e a destreza da alumna ou alumno no uso escrito da lingua. Así, descontarase da cualificación global obtida no exame ata un máximo de 2 puntos por erros ortográficos, erros no uso do léxico e outros aspectos formais.

Vigo, setembro de 2026

Rosa Pérez

Universidade de Vigo

Directora do Grupo de traballo de Lingua castelá e literatura